

Državljska vzgoja in etika

IZBIRNI DEL

Metoda 22

Razred: 8	Predmet: Državljska vzgoja in etika
Tematski sklop	Izbirni del
Tema / vsebina	Nasilje (med vrstniki)

UČNI NAČRT

Cilji	Spoznavajo pomembnost udeležbe vseh pripadnikov družbe (obeh spolov in vseh socialnih plasti) pri določanju in doseganju ciljev. Uvajajo se v praktično uporabo načel družbenega sožitja.
Pojmi	Mladi, nasilje, odnosi med vrstniki, igra
Možne medpredmetne povezave	Zgodovina, slovenščina, geografija, sociologija, psihologija, filozofija za otroke, dramski krožek itd.
Dodatne informacije za učitelje	1. Učitelj naj bo pozoren na prenos znanja v konkretno vedénje v razredu – ni dovolj, da učenci vedó, kaj je dober oziroma slab argument, to morajo tudi uporabljati v pogovoru v razredu. 2. Učitelj naj dano gradivo poveže z vsakdanjimi izkušnjami učencev. 3. Učenec naj zna utemeljiti izbore, uskladiti mnenja, ovrednotiti različne zamisli (npr. tudi razvojne načrte) z vidika trajnostnega razvoja.
Dodatne informacije za učence	1. Pomen poslušanja sošolcev in ocene njihovih argumentov. 2. Povezava razgovora v šoli z vsakdanjimi izkušnjami.

DIDAKTIČNI MODELI

Ime	Nasilje med vrstniki
Neposredni cilji	Da se učenci zavedajo svojih odnosov in da razumejo represivno funkcijo, v kateri se lahko hitro pojavijo v odnosu do svojih sošolcev ali vrstnikov.
Didaktična naloga	Skozi metodo gledališča učenci odigrajo različne prizore, v katerih podoživljajo medsebojne odnose in se na ta način učijo strpnosti in tolerance.

Metodika-variante

Metoda temelji na ideji predstavljeni v knjigi: Ginnis, P. (2004). *Učitelj - sam svoj mojster: kako vsakega učenca pripeljemo do uspeha*. Ljubljana: Rokus

Za prikaz problematike nasilja med vrstniki lahko v razredu uporabite metodo gledališča.

Stole postavite v obliko kroga ali podkve. Opišite prizor, ki ga bodo morali učenci odigrati. Primeren naj bo za manjšo skupino igralcev. Izhodišče zastavi učitelj, za to pa lahko uporabi karkoli (nekaj primerov lahko najde tudi med literaturo, ki je na to temo omenjena med gradivi). Recimo – učenca zaradi barve kože zafrkava sošolec. Ozmerja ga in je do njega nasilen. Situacijo lahko postavimo tudi v primer, ko učenec o nasilju, ki ga doživlja v šoli pove svojim staršem itd. Bistveno je, da prizor vsebuje konflikt ali napetost. Določite prizorišče – šolsko igrišče; čas dogajanja - sedanost in iztočnico. Poiščite prostovoljce za posamezne vloge. Prostovoljci postavijo prizorišče (mizo, stole ...) in spontano odigrajo prizor, ki naj traja

tri ali štiri minute. Ko se dogajanje začne odvijati, posamezniki iz občinstva ustavijo igranje z dvigom rok. Kdor dvigne roko, lahko predlaga spremembe. Nekdo bo morebiti predlagal, kako se naj obnaša nasilnež, naj nadlegovani učenec joka ali se kako drugače odziva na izzivanja. Gledalci lahko predlagajo konkretno besedilo ali celo vstopijo v igro namesto katerega od igralcev. Prav tako lahko igro ustavijo igralci sami, če želijo zaprositi za nasvet gledalce ali povabiti katerega od njih, naj jih zamenja. Prizor lahko — kot na videoposnetku — »prevrtite« nazaj in kakšen del odigrate še enkrat na drugačen način. Preskočite lahko tudi v trenutek v prihodnosti, kjer boste opazovali posledice odločitev posameznikov. In spet nazaj, če želite karkoli spremeniti.

Na ta način lahko predstavo pregnetete, da bodo učenci razumeli posledice vedenja posameznikov, njihovega odnosa do stvari in ljudi, njihovih besed in dejanj. Učitelju ni treba čakati do konca; na bistvene stvari, za katere želi, da se jih učenci naučijo, lahko opozori sproti.

Skozi dramske dejavnosti bodo dejstva, ideje in podatki oživali. S tem načinom boste spodbudili razmišljanje, pa tudi vzbudili čustva, kar bo na učence napravilo močan in trajen vtis, obenem pa si bodo zapomnili veliko podrobnosti. S to dejavnostjo omogočimo učencem, da preizkusijo svoje zamisli, zato je nekako neizogibno osredinjena na učenca. Po navadi zagotovi precej visoko stopnjo motivacije in sodelovanja.

Varianta 2

Vsak lik v prizoru se lahko posvetuje z določeno skupino gledalcev, ki svetujejo samo njemu. Predstavo lahko prekinjamo v enakomernih razmikih, ko gredo igralci po nasvet k svojim skupinam. Gledališče lahko uporabite za urjenje spretnosti — to je bil tudi njegov osnovni namen med zatiranimi sloji v Južni Ameriki. S to dejavnostjo namreč lahko opazujete, izpostavljate in urate odločnost, reševanje konfliktov, vodenje skupine, prepričevanje, razpravljanje ... Več o prvotni zamisli tovrstnega gledališča lahko preberete v knjigi »Gledališče zatiranih« (Boal, A (1979). *Theatre of the Opressed* ali Boal, A. (1984). *Pozorišče potlačenog*. Niš: Gradina).

Za evalvacijo lahko učencem zastavite nalogo, da svoje občutke ob spremljanju igre zapišejo v spislu ali pa tik pred koncem ure o občutkih učence povprašate skozi kratko razpravo.

Drugo gradivo

- Državljska vzgoja in etika; učbenik za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. *Družba prihodnosti*
- Državljska vzgoja in etika; delovni zvezek za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. *Družba prihodnosti*
- Nasilje med vrstniki,
[http://www.zrss.si/doc/ Kopija%20od%20Nasilje%20med%20vrstniki.doc](http://www.zrss.si/doc/Kopija%20od%20Nasilje%20med%20vrstniki.doc) (11.8.2008)
- Talking With Kids, <http://www.talkingwithkids.org/violence.html> (11.8.2008)
- Kids and Violence, <http://life.familyeducation.com/school-safety-month/violence/34437.html> (11.8.2008)
- Anderson, L. (2001). *Povej!*. Ljubljana: Učila
- Cotič, M. (2003). *Kriva*. Ljubljana: Karantanija
- Flinn, A. (2003). *Dihati pod vodo*. Ljubljana: Grlica
- Forrestal, E. (2004). *Nekdo kot jaz*. Ljubljana: Miš
- Fritz Kunc, M. (2003). *Modri pulover*. Ljubljana: Partner graf
- Kodrič, N. (2004). *Na drugi strani*. Ljubljana: MK
- Pelzer, D. (1998). *Otrok brez imena*. Ljubljana: Učila
- Pelzer, D. (1998). *Izgubljeni fant*. Ljubljana: Učila
- Vidmar, J. (2002). *Princeska z napako*. Ljubljana: DZS
- Vidmar, J. (2001). *Baraba*. Ljubljana: MK
- Voight, C. (1997). *Nož v škornju*. Ljubljana: MK
- Wilson, J. (2001). *Punce v stiski*. Ljubljana: MK
- Swindells, R. (2000). *Sramota*. Ljubljana: MK
- Coleman, M. (2006). *Čudakov boj*. Ljubljana: Grlica
- Ginnis, P. (2004). *Učitelj - sam svoj mojster : kako vsakega učenca pripeljemo do*

	<p><i>uspeha</i>. Ljubljana: Rokus</p> <p>- Boal, A. (1984). <i>Pozorište potlačenog</i>. Niš: Gradina</p>
Internetni / knjižni kotiček za učence	<p>- Anti Bullying - How Do They Do It In Norway?, http://www.teachers.tv/video/23430 (12.8.2008)</p> <p>- Schools and Crime - Tackling Gang Culture, http://www.teachers.tv/video/27010 (12.8.2008)</p> <p>- Classroom Viloence, http://www.guardian.co.uk/education/classroomviolence (12.8.2008)</p> <p>- The Children's Champion - Combating Bullying, http://www.teachers.tv/video/22517 (12.8.2008)</p> <p>- Talking Point - Tackling Bullying, http://www.teachers.tv/video/2778 (12.8.2008)</p> <p>- Talking about Bullying, http://www.teachers.tv/video/3354 (12.8.2008)</p> <p>- Beat Bullying, http://www.teachers.tv/video/3355 (12.8.2008)</p>
Internetni / knjižni kotiček za učitelje	<p>- Justin, Janez; Sardoč, Mitja & Klemenčič, Eva (2008). <i>Učenje in izobraževanje za demokratično državljanstvo: zbirka gradiv – zgoščenka</i>. Ljubljana: Pedagoški inštitut.</p> <p>- Bučar-Ručman, A. (2004). <i>Nasilje in mladi</i>. Novo mesto: Klub mladinski kulturni center</p> <p>- Erb, H. (2004). <i>Nasilje v šoli in kako se mu lahko zoperstaviš</i>. Ljubljana: Didakta</p> <p>- Johnson, J. (1998). <i>Ustrahovalci in nasilneži</i>. Ljubljana: DZS</p> <p>- Sanders, P. (1999). <i>Ustrahovanje</i>. Ljubljana: DZS</p> <p>- Strojnik, M. (2003). <i>Nasilje boli</i>. Ljubljana: MK</p> <p>- Aničič, K. (2002). <i>Nasilje – nenasilje. Priročnik za učiteljice, učitelje, svetovalne službe in vodstva šol</i>. Ljubljana: i2</p> <p>- Blum, P. (1999). <i>Preživeti in uspeti v disciplinsko težavnem razredu</i>. Ljubljana: Regionalni izobraževalni center</p> <p>- Ciklus seminarjev Namesto koga roža cveti. (1997). <i>Trpinčen otrok. Kako prepoznati in preprečevati fizično in duševno trpinčenje otrok</i> (razširjeni zbornik). Ljubljana: Meridiana</p> <p>- Elliot, M. (2002). <i>Trpinčenje</i>. Ljubljana: Educy</p> <p>- MacGrath, H. in Francey, S. (1996). <i>Prijazni učenci, prijazni razredi: Učenje socialnih veščin in samozaupanja v razredu</i>. Ljubljana: DZS</p> <p>- Olweus, D. (1995). <i>Trpinčenje med učenci: kaj vemo in kaj lahko naredimo</i>. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo</p> <p>- Severe, S. (2000). <i>Ljubezen ni dovolj. Preprosta načela dobre vzgoje</i>. Ljubljana: Učila</p> <p>- Več avtorjev. (2003). <i>Vloga šole pri zmanjševanju nasilja: priročnik za učitelje, svetovalne delavce in ravnatelje</i>. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo</p> <p>- Just for Governors – Bullying, http://www.teachers.tv/video/43 (12.8.2008)</p>

KOŠ

Opomba	<p>Metodo lahko uporabite tudi pri drugih temah, ki zahtevajo bolj interaktivne in žive pristope. O vzrokih in posledicah se lahko učite tako, da odigrate alternativne različice dogodkov: Predstavljajmo si, da ... ali Kaj bi bilo, če (ne) ... Za izhodišče lahko uporabite prizore iz pesmi, romanov, časopisnih člankov ali dramskih besedil. Gledališče se greste lahko tudi pri pouku tujih jezikov — na primer z natakarnjem in gostom pri kosilu v restavraciji. Gledalci jima svetujejo, kaj naj rečeta.</p> <p>To je dober način tudi za obravnavo tem, kot so: droge, splav, zakon, prijateljstvo, okolje, zdravje, zaposlitev ... Z Gledališčem lahko ozaveščate učence o odgovornosti in možnosti izbire, saj bodo spoznavali povezavo med vzroki in posledicami v varnem okolju izmišljenih prizorov.</p>
---------------	---